

Селіванова Ірина Анатоліївна

*кандидат юридичних наук, доцент, науковий співробітник НДІ правового
забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*

ORCID 0000-0002-1006-5444

ЛЕГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ ВЕТЕРАНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Розробка ефективних механізмів повернення ветеранів війни до мирного життя є нагальною необхідністю через безпрецедентне зростання їх кількості в результаті повномасштабної агресії РФ проти України. Одним з засобів вирішення цього завдання є підтримка їх підприємницької діяльності. 31.07.2025 Верховною Радою України прийнято Закон України «Про ветеранське підприємництво», яким надано легальне визначення поняття ветеранського підприємництва. Аналізуючи зміст цього поняття, автор приходиться до висновку, що воно протирічить чинному законодавству, та пропонує шляхи вирішення цієї проблеми. Враховуючи, що названий Закон України набирає чинності 26.02.2026 року, у законодавця ще є час для виправлення цих недоліків і приведення поняття ветеранського підприємництва до вимог законодавства.

Ключові слова: поняття ветеранського підприємництва, суб'єкти ветеранського підприємництва, суб'єкти незалежної професійної діяльності.

Selivanova Iryna

Candidate of Law, Associate Professor, Research Fellow, Research Institute of Legal Support for Innovative Development of the National Academy of Sciences of Ukraine

ORCID 0000-0002-1006-5444

LEGAL CONCEPT OF VETERAN ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: PROBLEMS AND WAYS TO SOLUTION THEM

The development of effective mechanisms for the return of war veterans to civilian life is an urgent necessity due to the unprecedented increase in their number as a result of the full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine. One of the means of solving this problem is to support their entrepreneurial activities. On July 31, 2025, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted

the Law of Ukraine "On Veteran Entrepreneurship", which provides a legal definition of the concept of veteran entrepreneurship. Analyzing the content of this concept, the author concludes that it contradicts current legislation and suggests ways to solve this problem. Considering that the aforementioned Law of Ukraine enters into force on 02/26/2026, the legislator still has time to correct these shortcomings and bring the concept of veteran entrepreneurship into line with the requirements of the legislation.

Keywords: concept of veteran entrepreneurship, subjects of veteran entrepreneurship, subjects of independent professional activity

Максимальне сприяння розвитку такого різновиду економічної активності ветеранів як їх підприємницька діяльність є ефективним засобом повернення ветеранів до мирного життя. Так, за даними Українського ветеранського фонду майже 77 % демобілізованих військових розглядають підприємництво як бажаний шлях самореалізації або вже мають власну справу, вони вважають підприємництво прийнятним способом забезпечення власної економічної незалежності. Одночасно ветерани вказують і на бар'єри: дефіцит фінансування, менторства, юридичної підтримки та адаптованої бізнес-освіти [1]. При здійсненні ветеранами підприємницької діяльності поєднуються їх професійна самореалізація, економічна активність та соціальна відповідальність. Отже значення ветеранського підприємництва полягає не лише в економічній сфері, але й у гуманітарній площині: створення бізнесу ветеранами сприяє поверненню їх до активного громадського життя, формуванню відчуття гідності, розвитку внутрішнього потенціалу та зміцненню соціальних зв'язків.

Тому механізм правового регулювання ветеранського підприємництва загалом, і, зокрема, поняття ветеранського підприємництва мають бути досконалыми. Легальне визначення поняття ветеранського підприємництва вперше здійснене Законом України «Про ветеранське підприємництво», який прийнято Верховною Радою України 31.07.2025 та набирає чинності 26.02.2026 [2].

Відповідно до ст. 1 цього Закону ветеранське підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність

або незалежна професійна діяльність, що здійснюється суб'єктами ветеранського підприємництва, які відповідають критеріям, визначеним статтею 2 цього Закону, з метою досягнення економічних і соціальних результатів, у тому числі одержання прибутку. В свою чергу, ст. 2 Закону до суб'єктів ветеранського підприємництва відносить три категорії осіб : 1) ветеран війни, зареєстрований у встановленому законом порядку як фізична особа - підприємець; 2) ветеран війни, який провадить незалежну професійну діяльність у значенні, наведеному в Податковому кодексі України, і якого взято на податковий облік як самозайняту особу; 3) юридична особа приватного права незалежно від організаційно-правової форми, зареєстрована на території України у встановленому законодавством України порядку, в якій ветеран війни самостійно та/або з іншими ветеранами війни є кінцевим бенефіціарним власником (вигодоодержувачем) такої юридичної особи, яка відповідає будь-якому одному з таких критеріїв: ветеран війни особисто та/або з іншими ветеранами війни володіє корпоративними правами такої юридичної особи у розмірі не менше 100 відсотків сформованого статутного капіталу такої юридичної особи або 100 відсотків членів такої юридичної особи є ветеранами війни.

З наведених норм видно, що Закон «Про ветеранське підприємництво» відносить до суб'єктів ветеранського підприємництва суб'єктів незалежної професійної діяльності. Такий підхід не відповідає чинному законодавству та породжує правову невизначеність, адже Податковий кодекс України, який саме визначає поняття незалежної професійної діяльності, чітко відділяє це поняття від поняття підприємницької діяльності. Так, відповідно до ст. 14.1.226 ПКУ самозайнята особа – платник податку, який є фізичною особою - підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності. Незалежна професійна діяльність – участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, приватних виконавців, адвокатів,

арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою - підприємцем (за виключенням випадку, передбаченого пунктом 65.9 статті 65 цього Кодексу) та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб. В ст. 14.1.54. при визначенні поняття доходу з джерелом походження з України Податковий кодекс України виходить з того, що це будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні, у тому числі, але не виключно, доходи у вигляді: ж) доходів від зайняття підприємницькою та незалежною професійною діяльністю. Відповідно до ст. 42.6. ПКУ електронний документообіг між платником податків та контролюючим органом припиняється виключно у випадках, зокрема: наявності в Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків інформації про припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця чи незалежної професійної діяльності фізичної особи [3, ст. ст. 14.1.54, 14.1.226, 42.6].

Наведені норми Податкового кодексу України свідчать, що поглинання поняттям «суб'єкти ветеранського підприємництва» поняття «суб'єктів незалежної професійної діяльності» не можна визнати вдалим та таким, що відповідає вимогам чинного законодавства. Враховуючи, що Закон України «Про ветеранське підприємництво» набирає чинності 26.02.2026 року, у законодавця ще є час для виправлення цих недоліків і приведення поняття ветеранського підприємництва до вимог законодавства.

З метою вдосконалення визначення поняття ветеранського підприємництва вважаємо за необхідне: по- перше, внести зміни до ст. 1 Закону України «Про ветеранське підприємництво», виклавши її в наступній редакції «Ветеранське підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на

власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами ветеранського підприємництва, які відповідають критеріям, визначеним статтею 2 цього Закону, з метою досягнення економічних і соціальних результатів, у тому числі одержання прибутку. Для цілей цього Закону суб'єкти незалежної професійної діяльності прирівнюються до суб'єктів ветеранського підприємництва».

Поняття ветеранського підприємництва підсвітило і проблему з загальним поняттям підприємницької діяльності, яка виникла після скасування Господарського кодексу України. Так, Законом України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», яким власне цей кодекс було скасовано, підприємництвом визнається господарська діяльність, що здійснюється з метою одержання прибутку [4, ст. 2]. З цього визначення зникли такі кваліфікуючі ознаки підприємницької діяльності, які колись передбачались Господарським кодексом України, як самостійність, ініціативність, систематичність, на власний ризик, а також зникла можлива мета підприємництва – досягнення економічних і соціальних результатів. В цьому законі законодавець визначив, що метою підприємництва може бути лише одержання прибутку. Втім ветеранське підприємництво, за визначенням Закону України «Про ветеранське підприємництво», це – самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність з метою досягнення економічних і соціальних результатів, у тому числі одержання прибутку. З таким визначенням треба повністю погодитись, адже ветеранське підприємництво - це не лише економічне явище, а, перш за все, гуманітарний феномен. Поняття ветеранського підприємництва фактично використовує визначення, яке колись містилося в Господарського кодексу України, і відповідно тому відрізняється від визначення підприємництва, яке введено Законом України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб».

На наш погляд, законодавцю необхідно повернутися до визначення підприємництва, яке містилося в Господарському кодексі України, і внести відповідні зміни до ст. 2 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб».

ЛІТЕРАТУРА

1. Потреби ветеранів та ветеранок: результати шостого опитування Українського ветеранського фонду. Розділ 2. URL: <https://veteranfund.com.ua/analytics/analiz-potreb-ta-problem-veteraniv-ta-veteranok-za-2024-rik/>.
2. Про ветеранське підприємництво: Закон України від 31.07.2025 № 4563-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4563-20>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17>.
4. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>.

REFERENCES

1. Needs of veterans. Rezultaty shostoho opytuvannia Ukrainskoho veteranskoho fondu. Rozdil 2. URL: <https://veteranfund.com.ua/analytics/analiz-potreb-ta-problem-veteraniv-ta-veteranok-za-2024-rik/> [in Ukrainian].
2. On Veteran Entrepreneurship: Law of Ukraine № 4563-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4563-20> [in Ukrainian].
3. Tax Code of Ukraine № 2755-VI. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17> [in Ukrainian].
4. On the peculiarities of regulating the activities of legal entities of certain organizational and legal forms in the transitional period and associations of legal

entities: Law of Ukraine № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text> [in Ukrainian].